

Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya: deu anys de trajectòria

The Committee on Basic Social Services of the
Official Association of Social Work of Catalonia:
a track record spanning a decade

A la companya Isabel Morales, que ha estat compromesa amb la Comissió,
també durant l'última etapa de la seva vida. Et trobem a faltar i a la vegada ens
continues inspirant i donant energia.

Mercè Ginesta Rey¹

ORCID: 0000-0002-4403-0717

Beatriz López Ibáñez²

ORCID: 0000-0002-2702-6222

Miriam Peña López³

ORCID: 0000-0002-2553-4282

Bárbara Vega Bautista⁴

ORCID: 0000-0002-4125-2488

Recepció: 04/11/21. Revisió: 12/12/21. Acceptació: 15/02/22

Per citar: Ginesta Rey, M., López Ibáñez, B., Peña López, M., i Vega Bautista, B. (2022).
Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya:
deu anys de trajectòria. *Revista de Treball Social*, 222, 49-75. <https://doi.org/10.32061/RTS2022.222.03>

-
- 1 Diplomada en Treball Social. Llicenciada en Sociologia i en Antropologia Cultural. Ajuntament d'Arenys de Mar. Cap d'Acció Social. mginesta@gmail.com
 - 2 Graduada en Treball Social. Ajuntament de Mollet del Vallès. Treballadora social als serveis socials bàsics.
 - 3 Diplomada en Treball Social. Doctora en Sociologia i Antropologia. Ajuntament de Salt. Àrea d'Ensenyament i Joventut. Programes de Formació i Inserció. Tutora-docent de Plans de Transició al Treball. miriampenalopez@ucm.es
 - 4 Diplomada en Treball Social i llicenciada en Sociologia. Ajuntament de Viladecans, serveis socials bàsics. bvegab@gmail.com

Resum

La Comissió de Serveis Socials Bàsics del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT) es va crear l'any 2010. L'any 2021 compta amb 25 professionals, amb coneixement i experiència en els serveis socials bàsics (SSB), en diverses administracions de diferents territoris o entitats del tercer sector, i amb diferents rols professionals. Té la missió de debatre i reflexionar sobre els SSB per analitzar i emetre recomanacions i propostes sobre això, des del punt de vista del treball social (TS). La gran majoria dels seus participants són dones. A partir d'aquesta s'ha creat la Comissió d'Habitatge i el servei T'acompanyem.

Amb la redacció d'aquest article la Comissió vol celebrar els deu primers anys de trajectòria, per recollir i mostrar la tasca duta a terme i aprofundir en els elements que l'han fet possible, tot definint-ne els nous reptes.

Alguns dels elements que es destaquen com a facilitadors són l'experiència de suport mutu i d'apoderament entre les participants que permet sortir de la queixa i adoptar un posicionament proactiu; la diversitat de perfils participants i l'horitzontalitat de la seva organització; la diversificació de les fórmules de participació, amb diferents graus, canals, i segons interessos, expertesa, competència i disponibilitat; el diàleg i debat constant. Com a dificultats s'han evidenciat l'excés de càrrega de treball i la minsa representació dels municipis petits i/o rurals.

L'experiència és altament positiva, però cal fer front a les dificultats per assolir els objectius que la Comissió es planteja.

Paraules clau: Serveis socials bàsics, col·legi professional, comissions, participació, denúncia, apoderament, incidència política.

Abstract

The Committee on Basic Social Services of the Official Association of Social Work of Catalonia was set up in 2010. In 2021 it had built a team of 25 professionals with knowledge and experience in basic social services (BSS), in various local authorities and third sector organisations, and in different professional roles. Its mission is to discuss and reflect on BSS in order to analyse, recommend and issue proposals in this respect from the standpoint of social work. Most of its participants are women. Stemming from this Committee, the Housing Committee and a professional care service entitled T'acompanyem (We Support You) have been established.

By means of this paper, the Committee wishes to celebrate its first ten years in existence, compiling and showcasing the work carried out

and underlining the aspects that have made this possible, while setting out the new challenges posed.

Certain aspects that stand out as enablers include: the experience of mutual assistance and empowerment among participants allowing them to emerge from a complaint and adopt a proactive stance; the diversity of participating profiles and horizontality in their organisation; the diversification of participation formulae, with differing degrees and channels, or based on interests, expertise, competence and availability; dialogue and ongoing debate. A number of difficulties that have been highlighted are the excess workload and the scant representation exhibited by small and/or rural communities.

The experience is highly positive, but the difficulties must be addressed to allow the objectives set by the Committee to be reached.

Keywords: Basic social services, professional association, committees, participation, complaint, empowerment, political advocacy.

1. Introducció

La Comissió de Serveis Socials Bàsics (a partir d'ara la Comissió) del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT) es va crear l'any 2010. Està formada per professionals amb coneixement i experiència en els serveis socials bàsics (SSB), en diverses administracions de diferents territoris o entitats del tercer sector, i amb diferents rols professionals (tècnic, directiu...). Actualment compta amb 25 professionals que hi col·laboren de manera voluntària.

La Comissió té com a missió reflexionar sobre els SSB per analitzar-los i emetre'n recomanacions i propostes, des del punt de vista del treball social. Així, analitza les prestacions de la Cartera de Serveis Socials (Decret 142/2010), i denuncia les mancances i les retallades en l'àmbit social que afecten les administracions locals, els seus professionals i la ciutadania.

Aquest desè aniversari ens porta a recapitular sobre la feina feta i a reflexionar sobre aquesta experiència de participació professional, que per a nosaltres significa seguir treballant pel compromís que tenim amb la professió, per extreure'n aprenentatge i coneixement que ens impulsin cap al futur.

Entre d'altres qüestions, indaguem sobre els elements que faciliten o dificulten la implicació de professionals a la Comissió, els beneficis que aporta aquesta participació, els resultats i, per acabar, els reptes que es plantegen. Des dels inicis hem constatat dificultats per fidelitzar la col·laboració activa de les participants.⁵ Tanmateix, partim de la hipòtesi que la capacitat d'anàlisi, de creativitat, de compromís, i el fet de compartir expertesa i suport mutu són les raons per les quals el grup es manté actiu i compromès, tot i les dificultats trobades. Considerem que explicar la trajectòria de la Comissió, presentar les reflexions que en fan els seus membres i analitzar l'experiència pot ajudar el TSCAT i les treballadores socials a avançar en la construcció d'espais col·laboratius amb voluntat transformadora.

Han passat més de deu anys i sentim orgull pel camí recorregut en pro de l'enfortiment de la professió i la millora de la qualitat de vida de les comunitats objecte de la nostra intervenció, i volem compartir-ho a través d'aquest article.

Metodologia

Per escriure aquest article, s'ha creat un grup de treball de quatre membres de la Comissió que han liderat el projecte, i un grup de tres revisores, amb l'objectiu de comprendre el context, la creació i el desenvolupament de la Comissió de SSB.

5 Atès que la majoria de professionals dels SSB i de la Comissió som dones, en l'article farem servir el femení per referir-nos a les participants a la Comissió, treballadores socials o professionals dels SSB.

D'una banda, s'han fet servir les tècniques de la documentació i anàlisi del contingut consultant memòries del TSCAT (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, 2001-2020), actes de reunions i diferents documents elaborats per la mateixa Comissió, des de l'any 2010 fins a l'actualitat. D'aquesta exploració s'ha observat que 91 professionals han passat en un moment o altre per la Comissió, 25 de les quals continuen formant-ne part el 2021.⁶

Per altra banda, per apropar-nos al desenvolupament de la Comissió a través de persones que hi han tingut un paper rellevant s'han emprat tècniques qualitatives. Així doncs, s'ha conduït una entrevista semiestructurada a la degana del TSCAT del 2009 al 2017, per conèixer els motius que van impulsar la creació de la Comissió. També s'han desenvolupat tres grups de discussió, a partir d'un guió prèviament validat per l'equip de treball, entre el febrer i el maig del 2021, amb un total d'11 participants, escollides per representar la diversitat d'integrants de la Comissió:⁷

Taula 1. Perfil de les participants als grups de discussió

Codi	Any naix.	Gènere	Organisme on treballa	Rol professional	Any inici participació	Any fi participació
1	1950	femení	aj. > 100.000 hab.	TS Serveis Bàsics Atenció Social (SBAS)	2010	2015
2	1974	femení	aj. > 100.000 hab.	TS SBAS	2012	2016
3	1970	femení	aj. < 20.000 hab.	TS SBAS	2014	en actiu
4	1982	femení	aj. 50.000 - 100.00 hab.	TS SBAS	2019	en actiu
5	1983	femení	aj. 20.000 - 50.000 hab.	TS SBAS	2015	en actiu
6	1971	femení	aj. > 100.000 hab.	TS SBAS	2015	en actiu
7	1982	femení	aj. 50.000 - 100.00 hab.	TS SBAS	2011	en actiu
8	1964	femení	aj. 20.000 - 50.000 hab.	comandament	2016	en actiu
9	1969	femení	aj. 20.000 - 50.000 hab.	comandament	2010	en actiu
10	1955	femení	aj. 50.000 - 100.00 hab.	tècnica programes inclusió	2015	en actiu
11	1964	femení	aj. > 100.000 habitants	tècnica programes inclusió	2010	en actiu

Font: Elaboració pròpia.

6 Cal assenyalar que ens hem trobat amb un deficit d'informació de participants, atès que fins al 2017 no hi ha registre de membres de les comissions.

7 Les citacions que es fan dels grups de discussió es referencien amb el codi indicat a la taula 1.

Els grups foren enregistrats amb el consentiment de les participants i transcrits.

El buidatge i l'anàlisi s'han estructurat partint de cinc dimensions:

Taula 2. Dimensions tractades als grups de discussió

1	Incorporació a la Comissió.
2	Conciliació amb la vida professional, personal i familiar.
3	Què aporta participar a la Comissió.
4	Incidència política.
5	Reptes i oportunitats.

Font: Elaboració pròpia.

També s'ha emprat la tècnica quantitativa de l'enquesta per obtenir dades sobre l'experiència de les membres de la Comissió d'acord amb les dimensions indicades en els grups de discussió, que s'han analitzat a través de tècniques d'estadística descriptiva. L'enquesta es va enviar a través d'un formulari a les 76 treballadores socials col·legiades que en un moment o altre han participat a la Comissió.⁸ S'han rebut 33 respostes (43%), un 88% de persones de gènere femení i un 12% del masculí. Pel que fa al rol professional de les enquestades, el 67% exerceixen de TS, el 24% tenen càrrecs de comandament i el 9% desenvolupen altres rols tècnics.

2. Els orígens de la Comissió

Al novembre del 2009, un grup de treballadores socials de serveis socials (SS) de Barcelona i L'Hospitalet de Llobregat s'apropen al Col·legi per demanar un posicionament i suport davant el malestar per les condicions i l'elevada càrrega de treball. Des del TSCAT se les convida a dialogar i reflexionar, tot transformant la petició de suport en una invitació a constituir la Comissió de SSB.⁹ Núria Carrera, en aquell moment degana del TSCAT, sintetitza els motius pels quals se li va donar impuls i suport:

Es tractava de cobrir una demanda (...) de moltes treballadores socials de SSB (...) a la Junta, de representar-les per defensar la professió i les seves funcions (...) La creació d'aquesta comissió ha donat força al TSCAT i segueix donant veu a professionals d'atenció primària.

8 De la documentació consultada s'ha extret una relació de 91 professionals que en algun moment han col·laborat en la Comissió. Tanmateix, 15 no consten col·legiades. El formulari només s'ha enviat a les 76 col·legiades.

9 Als inicis del primer mandat de Núria Carrera (2009-2013) es van començar a crear comissions. La de SSB va néixer la segona, el 2010, després de la creació de la Comissió de Salut. Fins llavors no hi havia hagut cap grup ni comissió de SSB.

La Comissió es reuneix per primer cop el 14 d'abril de 2010, amb l'encàrrec de la Junta de construir un espai de reflexió i debat i d'elaborar unes recomanacions sobre el model de SSB que cal defensar des del TSCAT, davant la seva ràpida evolució, el sentiment generalitzat de pèrdua de les funcions essencials per part de les professionals i les demandes que des de diferents instàncies arriben al Col·legi.

En aquesta primera reunió, a més de les treballadores socials dels ajuntaments de Barcelona i de L'Hospitalet de Llobregat que el 2009 s'han adreçat al Col·legi cercant suport, s'hi conviden altres professionals de diversos ens locals, amb llargues trajectòries professionals i un bon coneixement del sector.

3. Organització i activitat de la Comissió

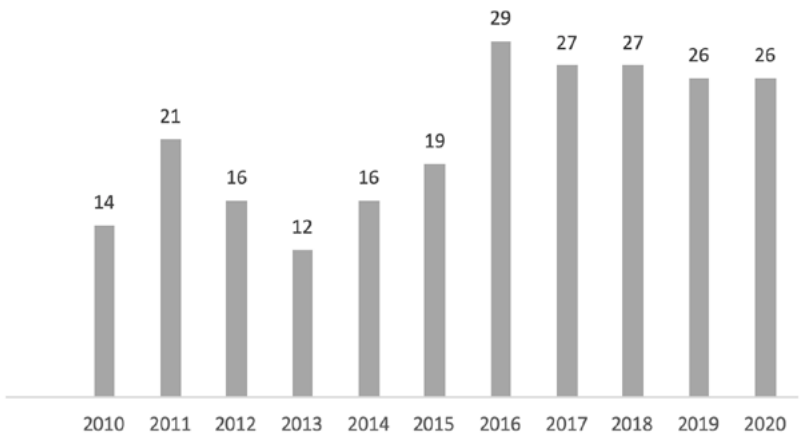
La Comissió inicia la seva activitat amb reunions mensuals a la seu del Col·legi a Barcelona, dirigides per una coordinadora.¹⁰ Durant el primer any i mig, l'anàlisi se centra en tres dimensions: el context dels SSB, els models organitzatius i la identitat i el rol professional de les treballadores socials, i es proposen recomanacions a les administracions, universitats, al Col·legi i a les professionals.

L'esclat de la crisi del Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI) l'agost del 2011 porta a iniciar de forma activa la denúncia de les retallades en l'àmbit social.

A partir del 2012 s'aniran obrint nous àmbits de reflexió-acció d'interès per a la Comissió, i es rebran diferents encàrrecs per part de la Junta, que es van treballant conjuntament entre totes les membres de la Comissió.

El 2014, atesa l'alta càrrega de treball es fa una campanya per captar noves membres, i es comença a dibuixar un model propi d'organització, per poder abastar tots els projectes: es reforça la coordinació amb un grup motor, es creen uns quants grups de treball per abordar els diversos encàrrecs i es defineixen diferents rols que permeten diversificar els graus d'implicació segons la disponibilitat, els interessos, les preferències i les competències de cada integrant, tot optimitzant-ne la participació. Com es veu al gràfic següent, a partir del 2015 comença a créixer el nombre de participants a la Comissió:

10 La Junta n'encarrega la coordinació a Camino Grandes, que l'exercirà fins al 2011. Mercè Ginesta assumeix la coordinació entre el 2011 i el 2015, i Mercè Civit del 2015 al 2019. A partir del 2019 la coordinació s'exerceix de manera col·legiada entre diferents membres de la Comissió: Sònia Baceiredo, Núria Garrido, Cecília Roig, Clara Santamaria i Bárbara Vega.

Figura 1. Membres actives per anys (2010-2020)

Font: Elaboració pròpia a partir de les Memòries del TSCAT (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, 2001-2020) i actes de la Comissió de SSB (2010-2020).

A partir del 2019, s'assumeix la coordinació per part del grup motor format per cinc membres.

Cal assenyalar que, fruit de l'aprofundiment en alguns dels temes treballats, dos grups de treball han evolucionat fora de la Comissió: el grup d'Habitatge, que l'any 2019 s'ha convertit en una nova comissió del TSCAT, i el subgrup de cura de les professionals, per tractar les agressions que pateixen, que l'any 2020 culmina en la creació del servei T'acompanyem, que ha esdevingut un servei transversal al TSCAT de cura de les professionals.

Pel que fa a la representació territorial, la Comissió sempre ha volgut generar sinergies amb tot el territori català. Tanmateix, de les cinc delegacions territorials del TSCAT, només hi ha grup de treball de SSB a la de Manresa (constituïda el 2012) i la de Tarragona (des del 2018), amb els quals s'ha mantingut contacte periòdicament.

Les persones que han respost el formulari treballen principalment a Barcelona ciutat o a les comarques limítrofes. La representació de la resta del territori català és gairebé inexistent, amb una minsa participació de persones que treballen a les comarques gironines, al Bages o al Garraf. Així doncs, no es compta amb representació de les delegacions de Lleida ni de Terres de l'Ebre, de manera que la participació de treballadores socials que exerceixen en l'àmbit rural i/o en municipis molt petits és gairebé inexistent. Ho corrobora l'organisme i la dimensió del municipi on treballen les persones que han respost el formulari: tan sols tres persones treballen en un consell municipal o en un municipi de menys de 20.000 habitants, mentre que més de la meitat treballen en municipis de més de 100.000 habitants.

També volem fer esment a l'elevada feminitat de la Comissió. De les 91 persones que hi han passat, únicament sis pertanyen al gènere masculí (6,6%), i només una de les 26 que actualment hi participen (3,8%). No dei-

xa de ser un reflex de la feminitat de la professió, fet que afecta la nostra capacitat de conquerir l'espai públic, d'anar més enllà del rol de cura de l'àmbit individual-familiar privat.

Conscients d'aquestes mancances, fem mans i mànigues per lluitar contra les nostres pròpies resistències a assumir un rol més públic, tot convertint la Comissió en un espai d'aprenentatge, segur, i que permet anar conquerint l'esfera pública de la professió.

Pel que fa a l'activitat de la Comissió, aquesta ha estat extensa i s'ha desenvolupat en diversos àmbits d'actuació, tal com es reflecteix a la taula següent:

Taula 3. Àmbits d'actuació i activitats de la Comissió de SSB

	Col·laboració en la redacció de documents de la Comissió i/o del TSCAT	Assistència, organització i/o participació en jornades i/o taules de treball	Resposta a consultes de professionals, intervencions als mitjans de comunicació	Suport i intercanvi de metodologies entre membres de la Comissió
Reflexió sobre la situació del treball social als centres de SS, diagnosi de l'estat dels serveis socials bàsics i aportacions als SSB de Catalunya				
Condicions de treball, perfil professional i agressions				
Constitucionalització dels drets socials				
Habitatge				
Pobresa; Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI) i Renda Garantida de Ciutadania (RGC)				
Treball entre membres de la Comissió i amb altres comissions i delegacions				
Accions transversals				

Font: Elaboració pròpia (2022).

En l'àmbit de la diagnosi sobre l'estat dels serveis socials bàsics i les aportacions als SSB de Catalunya, s'han redactat documents com el "Decàleg dels SSB" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya et al., 2015) i el dictamen "Els SSB a la província de Barcelona" (Ginesta et al., 2017), que ha esdevingut una eina clau per a la millora dels SS. També s'ha col·laborat en la redacció del model de SSB (Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família, 2015a) i el model de SBAS (Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família, 2015b), la preparació d'una proposta pel seu desplegament normatiu i el seu posterior seguiment. A més, s'han fet aportacions al "Pla estratègic de serveis socials 2021-2024" (Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2021).

Pel que fa a la dimensió de les condicions de treball, perfil professional i agressions, destaca la participació en el grup de treball Llibre Blanc de les Professions Socials, l'anàlisi de les agressions a les professionals i mobilitzacions davant l'agressió a una professional a Salt el 2018, que culminen en la creació servei d'assessorament davant de situacions violentes T'acompanyem (2020).

El treball sobre la "Constitucionalització dels drets socials" s'ha plasmat en la redacció d'un document a partir d'un procés participatiu amb experts (2015), recollit en un article a la *Revista de Treball Social* núm. 207 (Ginesta, 2016).

En l'àmbit d'habitatge destaca la participació en diferents organismes de l'Administració, l'organització de diferents jornades de treball, la col·laboració amb altres agents i la redacció del "Dictamen Habitatge i Treball Social" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics, 2017).

En l'àmbit de pobresa, el PIRMI i la RGC, s'han desenvolupat nombroses actuacions, de les quals destaquem l'anàlisi de les polítiques públiques que es plasma en diferents manifestos i documents –"Dictamen sobre la implantació de la Llei 24/2015, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics, 2016); "Dictamen. Renda Mínima d'Inserció: resposta insuficient" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics, 2015); articles a la *Revista de Treball Social* 199 (López Detomasi i Espinosa Antón, 2013) i 207 (Santamaria Jordana et al., 2016)–; organització de taules i jornades de debat; implicació en diferents mobilitzacions socials; participació en diferents òrgans de l'Administració i en compareixences al Parlament de Catalunya. També s'ha donat suport a diferents iniciatives legislatives populars (ILP), com la de pobresa residencial i energètica i la de la RGC, en la qual el TSCAT ha tingut un paper rellevant a l'hora d'aconseguir el consens entre els diferents participants i grups parlamentaris que ha permès l'aprovació de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania. Posteriorment s'ha participat en el seguiment del seu desplegament i s'ha endegat un procés participatiu entre les col·legiades per analitzar-lo.

Per altra banda, volem destacar el treball conjunt amb altres comissions, com la participació, juntament amb la Comissió de Treball Social Comunitari, en l'informe "Treball Social comunitari a debat. Reflexions i propostes en el context actual" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Treball Social Comunitari, 2018) i l'anàlisi i les propostes al Pla Interdepartamental d'Atenció i Interacció Social i Sanitària (PIAISS) (ACORD GOV/28/2014) i al Pla d'Atenció Integrada Social i Sanitària (PAISS) (ACORD GOV/91/2019), amb la Comissió de Salut.

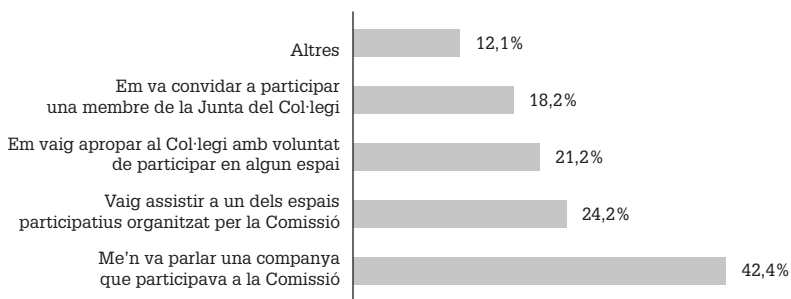
Entre la participació en jornades, congressos i trobades professionals, podem ressaltar els Congressos de SSB, la participació al Congrés Català de Salut Mental (2013); l'organització de les jornades "El futur dels SS municipals davant la Reforma de l'Administració Local" (2015) o l'organització de la jornada sobre el dret a l'empadronament i les conseqüències de vulnerar aquest dret (2021), per citar-ne algunes.

Finalment, s'han dut a terme accions transversals, tant per donar resposta a consultes professionals, com col·laborant en intervencions en diferents mitjans de comunicació per difondre els posicionaments del TSCAT.

4. La incorporació a la Comissió

La incorporació de noves professionals a les comissions del Col·legi sovint és un element de preocupació, ja que costa trobar persones que vulguin i puguin assumir un compromís més enllà del seu lloc de treball. Per explorar els motius de les professionals per vincular-s'hi, hem començat esbrinant com n'han tingut coneixement. De l'enquesta se n'han obtingut les següents respostes:

Figura 2. Com va conèixer la Comissió

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (33 respostes).

Destaca que el principal mitjà de coneixement és a través d'alguna membre activa que exposa l'experiència a alguna col·lega. En els grups de discussió es corrobora aquesta acció proactiva de convidar a participar, en ocasions en algun projecte concret, o per diversificar el perfil de

les membres: “La X m’animava perquè no hi havia ningú de Girona i així posar veu als petits.” (1)

Als grups de discussió algunes professionals exposen que s’han atansat al Col·legi cercant suport davant certs malestars de la pràctica professional o un espai on reflexionar i compartir experiències; altres l’han conegut a través d’algun acte organitzat per la Comissió, o per la difusió que en algun moment ha fet la pròpia Comissió, cercant noves incorporacions.

Vaig començar a treballar a l’Ajuntament (...) amb temes de gent gran, i (...) em van canviar de servei i vaig començar a treballar amb famílies. I em vaig trobar amb la realitat de la pobresa, de l’habitatge, dels ajuts econòmics i necessitava ampliar coneixements. Vaig buscar informació i vaig detectar la jornada, i em va agradar molt l’enfoc (...). A l’acabar la jornada vaig anar a parlar amb vosaltres i ja em vaig enganxar. (4)

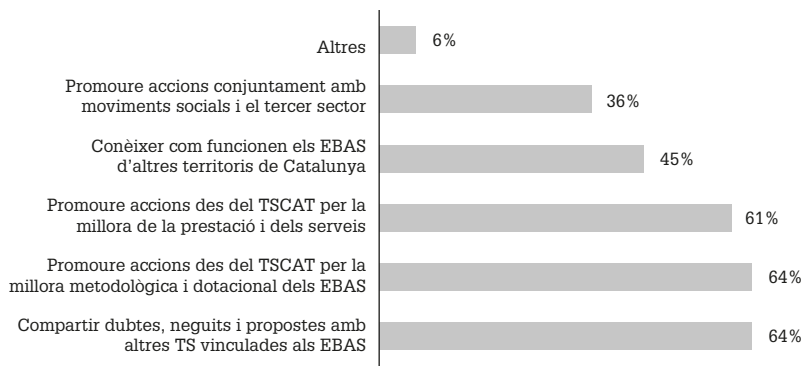
En el moment d’incorporar-se hi ha diversitat d’experiències professionals: d’una banda, treballadores socials amb una dilatada trajectòria als SSB, que es troben, encara que no s’ho hagin plantejat prèviament, amb la possibilitat de posar la seva expertesa al servei de la professió i d’assumir un lideratge:

Vaig entrar sense destacar massa, però acabes trobant-te a primera línia perquè ets dels vells, dius... “ara em toca agafar el relleu perquè soc dels vells”, però no perquè tinguis aquesta intenció des de l’inici; però encantada de la vida. (2)

També ens trobem amb professionals que han estat desconnectades de la professió i del Col·legi, o bé acaben d’encetar la seva etapa professional als SSB, o s’hi volen iniciar, i volen ampliar coneixements...

Vaig apropar-me a la Comissió quan vaig començar a treballar a SS (...). Crec que vaig anar al Col·legi a fer una formació, i em vaig informar del que es feia, i (...) no ho recordo molt bé, potser vaig preguntar quines comissions hi havia i em va quadrar la de SS. (7)

Les principals motivacions per incorporar-se a la Comissió són de caire tècnic o polític. En l’enquesta a participants es recullen les respostes següents:

Figura 3. Motius per participar a la Comissió

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (33 respostes).

Les motivacions tècniques tenen a veure amb la cerca de desenvolupament professional a través de sabers teòrics i metodològics aplicables al lloc de treball, a fi de millorar la intervenció professional:

Jo anava més per una idea tècnica de com atendre les persones, com ens hi relacionem, com les acompanyem... és a dir, aquest tema més des de la tècnica del TS i no tant des de l'altra part, que també forma part del TS, que és la defensa dels drets de les persones que atenem, una part podríem dir més política. (2)

Jo buscava informació sobre la renda mínima perquè havia fet un canvi de feina i m'interessava aprofundir sobre aquesta temàtica. (4)

Es cerca un espai professional de reflexió i d'intercanvi de la praxi:

Sortir del discurs de la teva organització... Conèixer i compartir altres maneres de fer. I a partir d'aquí, anar treballant altres temes, per reflexionar, per pensar, per escriure, i realment és un més a més de la feina diària que no ens deixa parar. I almenys així pares i et reuneixes amb companyes d'altres municipis i comarques, ajuntaments més grans i més petits, i surts de la teva realitat, que ja va bé. (8)

El meu leitmotiv per tornar al TS també era fer pinya, fer grup. (5)

Les motivacions de caire polític tenen a veure amb la defensa dels drets del col·lectiu professional i de les persones ateses i entronquen amb les responsabilitats vers la societat que recull el codi deontològic del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (2000), en la línia de denunciar i prevenir les desigualtats i defensar els drets socials, tot promovent el desenvolupament de les lleis i les polítiques per millorar les condicions socioeconòmiques generals. En concret, es recullen preocupacions com l'accés a l'habitatge, les transformacions de la pràctica professional i la necessitat de trobar sentit al treball social als SSB, més enllà de gestionar prestacions econòmiques.

Als inicis de la Comissió, la motivació política està relacionada amb les conseqüències de la crisi del 2008 en l'exercici del treball social, que implica un canvi en el model d'intervenció i genera malestar a les professionals:

Va canviar el model d'intervenció, havíem de fer altres coses, no hi havia temps per pensar, hi havia molta queixa, molta inquietud, i, sobretot, interrogants sobre quins canvis s'havien de donar en els SS per adequar-se a una situació que ja es veia que havia de ser de llarg abast. (6)

Més endavant, altres episodis polítics esdevenen el punt d'inflexió que impulsa algunes professionals a incorporar-se a la Comissió. Així, ens trobem amb l'aprovació de la Llei 27/2013, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL), que havia de buidar els ens locals de competències en matèria de SS.

Es busca un espai d'incidència, que no es veu possible des de la pròpia organització, per aprofitar el potencial transformador del col·lectiu professional: "un lloc on poder elevar queixes o preocupacions o situacions que et passen a la teva feina". (1)

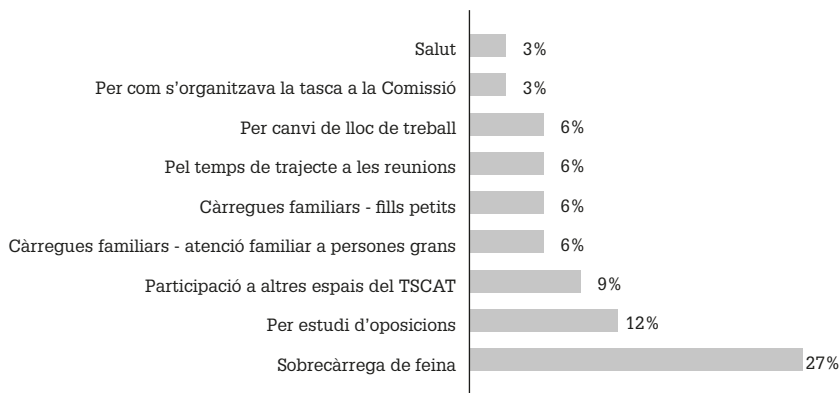
Una de les particularitats que es destaca de la Comissió és que permet tenir una visió global dels SSB, sortint de les mirades particulars i parcials de l'organització on es treballa. La participació de treballadores socials provinents de diferents poblacions (grans, petites, urbanes, rurals), organitzacions (ajuntaments grans i petits, consells comarcals) i amb diferents rols (atenció directa, comandaments) suposa una riquesa destacable.

5. Conciliació entre la participació a la Comissió i la vida professional, personal i familiar

Un dels motius per refusar la participació en una comissió és el de tenir càrregues familiars. Per això hem volgut indagar fins a quin punt la conciliació amb la vida familiar, o amb altres esferes de la vida personal i professional, suposen un llast a la participació.

A l'enquesta hem preguntat a les 13 persones que s'han donat de baixa de la Comissió quins n'han estat els motius:

Figura 4. Motius de baixa

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (13 respostes).

En destaca la sobrecàrrega de treball, que també es recull en els grups de discussió. Així doncs, es pot fer insostenible compaginar la tasca a la Comissió amb la pròpia feina, que de per si es considera esgotadora en els àmbits mental, emocional i d'energia, i pot suposar la renúncia a altres activitats lúdiques o socials:

El que de vegades em qüestionava era que és una feina que m'absorbeix molt, que em xucla molta energia, i fins a quin punt a les tardes vull estar fent això, (...), que m'agrada pensar en la professió, compartir les reflexions. O me'n vull anar a cosir o a fer un taller del que sigui. I a vegades estava a punt de desvincular-me (...) Vols fer moltes coses i aquesta de vegades la vius com una extensió de la feina. (7)

La recerca de feina també és un altre dels principals motius que han dificultat la participació activa a la Comissió.

Les cures de familiars són un altre dels motius per deixar de participar a la Comissió.

Per altra banda, de les 11 persones que han participat als grups de discussió, sis no tenen fills o ja els tenien grans quan han participat a la Comissió, i cinc hi han participat compaginant-ho amb la criança. Dues participants estaven embarassades mentre participaven a la Comissió i han continuat fent-ho posteriorment. Les participants amb fills petits coincideixen amb el fet que no han tingut inconvenient per compaginar la cura amb la implicació a la Comissió. Els compromisos més enllà de la feina i la família formen part de la cultura familiar, així que es troben fórmules per organitzar-se, a més de comptar tot sovint amb el suport de la família extensa. Tanmateix, en alguna ocasió poden aparèixer conflictes familiars en moments en què la conciliació es fa més difícil.

Si ens fixem en les edats de les participants, podem observar que el segment més nombrós és el de persones nascudes a la dècada dels anys 70,

i que actualment es troben en la franja de 40 a 50 anys. Això suggereix que hi ha una edat en què és més fàcil comprometre's en una Comissió, quan, si es tenen fills, ja no necessiten tanta atenció, i la cura de les persones grans de la família encara no reclama massa temps. Caldria analitzar més a fons què hi ha al darrere de l'escassa participació de les persones més joves.

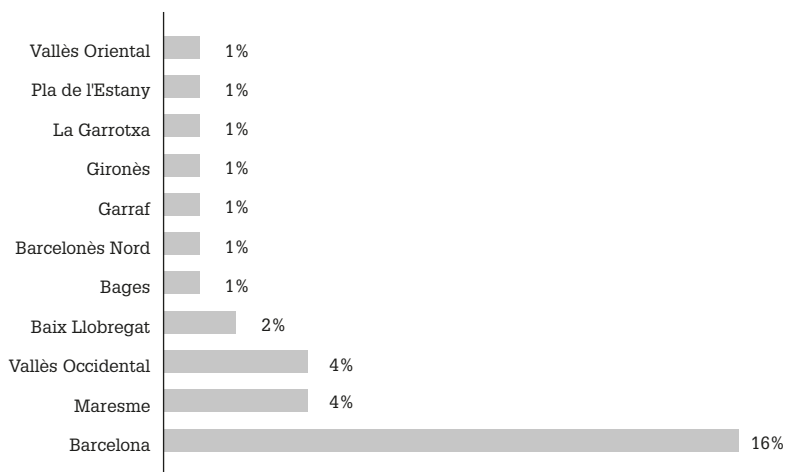
D'altra banda, viure i/o treballar fora de Barcelona suposa un altre obstacle: cal afegir el temps de desplaçament i més equilibris per a la conciliació amb la vida familiar. Un 6% de les enquestades exposen el temps de trajecte a les reunions com a motiu de baixa. Als grups de discussió també es manifesta aquesta dificultat.

Per venir a Barcelona havia d'agafar una hora de feina que després havia de recuperar i agafar l'autobús; havia de tenir molta motivació per venir, implicava que algú anés a buscar la filla petita (avis, veïns)... (1)

Tenia la complicació de venir de fora, (...) havies de pensar que (...) t'havies d'endur el dinar (...) organitzar l'atenció de les criatures (...) I que a quina hora plegaríem, a quina hora agafaria el tren, a quina hora tornaria... (11)

El lloc de residència de les persones enquestades il·lustra fins a quin punt condiciona la participació:

Figura 5. Lloc de residència

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (33 respostes).

Així doncs, gairebé la meitat viuen a Barcelona ciutat, i un terç a les comarques més properes. Tan sols una cinquena part resideixen en comarques més allunyades, i només tres persones ho fan fora de la demarcació de Barcelona.

En qualsevol cas, alguns elements rescabalen l'esforç, com la possibilitat de graduar la intensitat de la participació, la bona sintonia i el

respecte entre les participants, l'enriquiment professional i personal i la recompensa de trobar sentit a la professió:

A mi participar a la Comissió sí que m'ajuda a desconnectar, perquè és la feina però diferent, és la professió, és el sentit del TS, les arrels de la teva feina, escoltar les companyes a mi em dona aire... (1)

6. Què aporta participar en una Comissió?

Des de bon principi, es percep que formar part de la Comissió aporta beneficis. Generalment es produeix una connexió ràpida i personal, “de pell”. Des del punt de vista emocional suposa una experiència de contenció, de rebaixar l'angoixa, el malestar i la frustració que generen les disfuncions del sistema de SS. Proporciona un espai de trobada que ajuda a superar el sentiment de soledat, dona sentit de pertinença i contribueix a recuperar la identitat del treball social. A la vegada, permet crear vincles, i rebre reconeixement professional i personal, que en ocasions es troba a faltar en les organitzacions on es treballa:

(...) els polítics, quan estàs en un ajuntament petit, és molt difícil que (...) puguin realment valorar la teva tasca professional i el teu saber professional (...) la Comissió ha fet que pugui continuar amb el TS, perquè si fos pel meu lloc de feina, pels polítics (...) hagués sigut una mica difícil. (7)

(...) trobar gent d'una qualitat humana alta (...) amb qui pots parlar i sentir-te escoltat, entès, contrastat i acompanyat, (...) vincles personals (...) ha ajudat perquè també la feina després la fem amb més facilitat. (10)

També ajuda a sortir de la queixa victimista, a canalitzar el malestar de manera proactiva, fent debat, anàlisi i propostes, tant en la línia de reivindicació de drets, com en la de la visibilització de la professió:

Quan (...) ens trobem (...) ens posem a la queixa victimista, però a mitja reunió agafa un altre aire i es comencen a fer coses (...) ens donem un temps per plorar, però actuem. A la feina hi ha un sostre de vidre que t'ho impedeix fer. (2)

Perquè venim amb un malestar, (...) l'analitzem, el convertim en possibilitats de millora a través de la nostra incidència... (10)

Poder sortir d'aquell món tancat i dels problemes que tenia en el meu lloc de treball (...) i poder tenir una mirada més global. I connectar també amb aquesta vocació de canvi, de transformació que tenim com a professionals del TS (...) aquesta inquietud trobava un lloc on poder desenvolupar-se. (11)

Berasaluze (2009) indica que “Malgrat comptar amb una forta organització col·legial que ens permetria canalitzar les diferents reivindicacions, en aquest terreny ens quedem en la queixa i la submissió” (p. 136). Per la seva part, Fombuena (2006) afegeix que “la queixa, amb motius fundats però reactiva, col·loca les treballadores socials en una situació tan paradoxal com la de les usuàries, volent canviar sense poder fer-ho” (p. 152).

Participar a la Comissió permet adquirir una visió més àmplia i global del sistema de SS a l'escala de Catalunya, amb tota la diversitat i particularitats, a la vegada realista i possibilista, que va més enllà de la pròpia organització. Permet entendre què està passant i aprendre dels que desenvolupen bones pràctiques: "Poder imaginar que podem entendre com funcionen els diferents llocs, i alhora com millorar la situació no només del nostre centre, sinó també de la resta de comarques, és un repte molt interessant". (10)

Afavoreix la creativitat, en conèixer altres maneres d'entendre i de fer les coses, altres experiències, altres projectes, que es poden adaptar al propi lloc de feina:

I després veus que hi ha gent molt potent a la Comissió, que reflexiona, que escriu, i realment això (...) a tu t'engrandeix com a persona i com a professional, perquè tot això t'ho emportes al teu lloc de treball (...) de vegades una per si sola no és capaç de fer res, ni d'escriure, ni de pensar, però del grup surten coses molt potents. (7)

Es concep la Comissió com un espai de reflexió, d'aprofundiment i d'adquisició de coneixements específics, que facilita estar al dia de novetats legislatives i canvis en el sistema de SS: "No tenia cap experiència professional com a treballadora social i vivia com un privilegi poder estar a les reunions de la Comissió, com pensàvem conjuntament. Eren com referents". (8)

Permet revisar la pràctica professional i replantejar intervencions, tot rescatant l'acompanyament, més enllà de la gestió de recursos i prestacions:

Tornar a ressituar la feina del TS en el vincle i en el suport a la persona perquè decideixi el tipus de vida que vol portar i com pot viure (...) d'anar canviant de mica en mica aquest model més burocràtic que s'està imposant amb tanta força. (10)

A la vegada, permet fer aportacions i propostes més sòlides, més argumentades, amb més seguretat, a partir d'idees treballades i coneixements generats a la Comissió, i des de l'enquadrament dels drets socials i la qualitat dels serveis públics.

El Col·legi m'ha donat un marc, i la saviesa de moltes de vosaltres, us sento i em reforça, penso "endavant" (...) i com companyes que esteu en altres àmbits ajudeu a obrir mirades, i ens ensenyem, ens anem sumant, i aprenent les unes de les altres. (4)

Penso que dona seguretat, t'apoderes com a treballador social, és el lloc on et sents fort, i això es veu repercutit en la feina. (3)

Propicia l'aprenentatge d'una manera de fer que s'ha anat generant a partir del treball conjunt, de provar fórmules de participació de les col·legiades, d'obrir debats, organitzar jornades, llegir i entendre lleis, i saber com s'elaboren, escriure informes o documents, participar als mitjans de

comunicació, parlar en públic, aprendre a gestionar relacions institucionals, protocol.

Possibilita connectar amb altres entitats, amb persones expertes, amb responsables polítics, als quals es poden exposar els punts de vista i propostes des del treball social.

Així doncs, l'experiència de participar a la Comissió ha permès aplicar l'acció grupal i comunitària pròpia del TS a les seves pròpies professionals, aconseguint resultats amplificadors de la seva acció. Com diu Cortés (2014), amb l'organització comunitària sorgeix un subjecte col·lectiu amb veu, interlocució, possibilitats de negociació i de protesta. En definitiva, es tracta d'un procés d'apoderament que permet assumir riscos difícils d'abordar de manera individual.

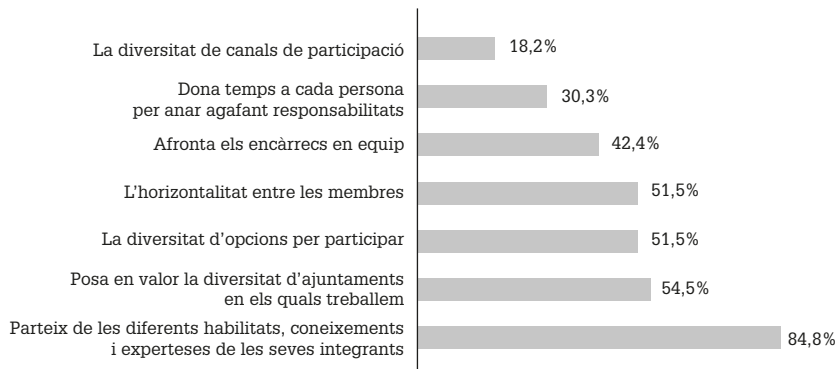
També es fa al·lusió a efectes positius en l'esfera familiar:

I tinc tres fills: tots estan orgullosos que participi en espais, sense cap dubte, que la mare participi és un aprenentatge. Els explico moltes de les coses que fem. La meva filla mitjana està estudiant segon d'Educació Social. (2)

Aquestes valoracions coincideixen amb els resultats del formulari. Així doncs, s'ha demanat que puntuessin de l'1 al 10 la seva experiència a la Comissió, i en resulta una puntuació mitjana de 8,18 punts, i destaca que gairebé un 90% han puntuat la seva experiència per sobre de 7, amb cap puntuació per sota de 5.

Per altra banda, també s'ha volgut indagar sobre els avantatges i les dificultats de l'organització de la Comissió:

Figura 6. Avantatges de la forma d'organització de la Comissió

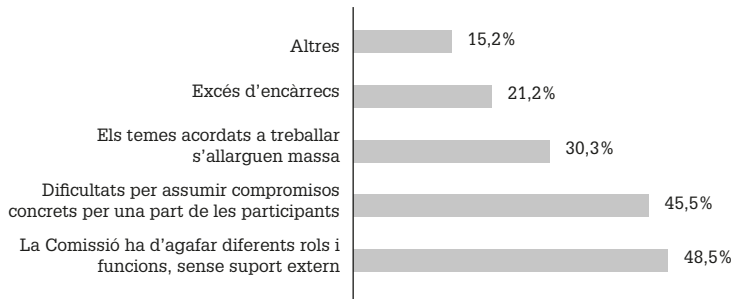

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (33 respostes).

Respecte als avantatges, es destaca l'aprofitament del potencial de les participants, pel que fa a habilitats, coneixements i experteses.

I, finalment, pel que fa als obstacles, s'assenyala la manca de suport extern i les dificultats d'assumir compromisos concrets:

Figura 7. Dificultats de la forma d'organització de la Comissió

Font: Elaboració pròpia a partir del formulari a participants (33 respostes).

7. La incidència política de la Comissió

Quan parlem d'incidència política des del treball social ens referim, com apunta Pelegrí (2018), a la pràctica professional intencionada que vol provocar transformacions polítiques. La incidència política experimentada des de la Comissió ha permès gestionar i superar les mancances en l'assumpció del poder en l'exercici de la professió, tot aprofitant sabers i entortint la pròpia identitat professional (Pelegrí, 2018).

Els resultats de la incidència política són els que costen més de viabilitzar: "I jo crec que tenim més incidència del que ens pensem, com a comissió." (9) Es considera que tenen a veure amb l'orientació i el tarannà de cada junta, i en com es relacionen amb les comissions: ja sigui de dalt a baix, o bé en un pla més horitzontal o de baix a dalt. També s'apunta que estan molt relacionats amb les expectatives de transformació social que es generen: esperar canvis de gran envergadura a partir de les accions que pot desenvolupar una comissió, amb membres que hi dediquen el temps voluntàriament, pot generar frustració. En canvi, s'assenyala com una de les lliçons apreses, que accions més acotades i menys ambicioses també poden acabar tenint impactes positius.

És com que hem trobat (...) un mètode de poder incidir en coses més petites o més grans, que demanaven més dedicació o menys dedicació, fins al punt que crec que hi ha hagut molts moments que els polítics ens han preguntat, i encara no teníem elaborat el discurs... sabem moltes coses, tenim molts punts de vista, fem molta anàlisi, per això podem tenir un discurs coherent, que sigui entenedor per l'altra banda (...), segurament això ho hem après una mica quasi sense adonar-nos-en. (11)

Concretament, es destaca la incidència política en la renda garantida de ciutadania, que ha suposat una aposta per un canvi de model; també en l'àmbit d'habitatge, fent d'altaveu de les dificultats de la ciutadania; les reflexions sobre el sistema de SS i el paper dels SSB.

Sobre els objectius que es van proposar a la Comissió per incidir en el terreny polític, Carrera, exdegana del TSCAT, refereix que es van assolint:

Tot i que hi ha col·lapse en els SSB, també hi ha expectativa de millores en la intervenció i en el reconeixement de les professionals en aquests àmbits. La Comissió de SSB, com totes les altres comissions, és molt important per la Junta del Col·legi, perquè posa veu a les necessitats del sector i de les professionals que hi treballen. Sense aquestes no podríem fer un seguiment tan proper dels sectors i les professionals. Les comissions són el nucli dur de la nostra professió. La Comissió de SSB és un cor molt gran. Ha portat a terme el primer dictamen de la nostra professió (...) una eina molt poderosa per fer sentir les reflexions dels SSB des del TS...

Des de diverses organitzacions es fa referència a documents elaborats des de la Comissió, com el dictamen sobre els SSB a la província de Barcelona (Ginesta et al., 2017), o el "Decàleg dels SSB" (Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya et al., 2015). Així doncs, molts dels seus plantejaments es veuen reflectits al "Pla estratègic de serveis socials 2021-2024" (Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2021). També són documents utilitzats quan hi ha eleccions municipals i nous governs locals. Tanmateix, es considera que cal explotar-ho més, i que caldria un cert acompanyament del Col·legi per reforçar les propostes: "tot el que s'ha escrit té una repercussió. Des del dictamen, articles, tot el que s'ha anat produint a la revista. Tot això té una repercussió a escala macro" (7); "Ha permès doncs fer visible i posar nom a aquests malestars que teniem". (11)

D'aquesta manera es contribueix a revertir la invisibilitat que caracteritza els SS, considerats com una àrea de rellevància menor en el conjunt del cartipàs municipal (Boldú et al., 2020).

Pel que fa a la participació als mitjans de comunicació, es destaca el paper de les comissions a l'hora d'alimentar el discurs del TSCAT que vehicula la Junta, en un sentit de baix a dalt. Tanmateix, s'hauria de treballar amb més profunditat i temps, per evitar les respostes a peticions d'informació dels mitjans de comunicació, sovint vinculades a males notícies, i els posicionaments d'última hora.

També s'han desenvolupat funcions més pròpies de l'acció sindical, com la lluita pel reconeixement professional o l'abordatge de les agressions, encara que es troba a faltar haver pogut incidir més en les condicions de treball de les professionals.

La incidència política no es cenyeix a les relacions amb les institucions públiques, sinó que també comprèn les col·laboracions amb el tercer sector i amb els moviments socials. En aquesta línia, s'apunta la incidència de treballadors socials en altres espais, fora del Col·legi, com a fenomen que no és aliè a la dinàmica col·legial.

Tot i que no es percep que l'orientació política de les membres de la Comissió influeixi en la tasca d'incidència política que s'hi desenvolupa,

és més, és una dimensió que es manté oculta, sí que es considera que el color polític del govern de les institucions pot generar aliances o dificultats.

8. Reptes i oportunitats

En els grups de discussió s'ha tractat dels reptes i oportunitats que es plantegen a la Comissió en el moment actual. El repte principal és el de promoure la recerca en matèria de SS. Així doncs, s'apunta la necessitat d'avaluar l'impacte de l'ingrés mínim vital, les conseqüències socials de la pandèmia o l'anàlisi de temes laborals com les condicions de treball i els sistemes de selecció de personal. Si fins ara les anàlisis s'han fet de manera qualitativa, ara s'hauria d'avançar ampliant-les amb dades quantitatives, i entrant en contacte amb les professionals dels SSB de manera més sistemàtica. Per això caldria una certa professionalització, ja fos contractant experts o establint aliances amb les universitats.

Es tracta de millorar en el discurs, amb un bon desplegament d'arguments que sostinguin les propostes, basat en la recerca, la reflexió, la teoria i l'ètica. Cal escriure més, elaborar documents que permetin visibilitzar i transmetre les anàlisis fetes. En concret s'assenyala la idea que la RTS posi a disposició de les comissions un espai per fer visible les seves actuacions.

També s'apunta la conveniència d'enfortir el treball transversal, aprofitant les sinergies amb els col·legis professionals de l'àmbit social, així com establir noves aliances amb altres col·legis (metges, infermers, economistes, advocats...), amb l'àmbit privat (salut, dependència, cures, treball...) i amb el sector de la comunicació, a partir d'una estratègia comunicativa clara.

Aprofundir en la incidència política, tenint en compte els cicles electorals, i fer més activisme social, per assenyalar les desigualtats i la pèrdua de drets socials, són altres dels reptes assenyalats.

Igualment impulsar l'anàlisi de les condicions laborals als SS, i les propostes que finalment siguin executades des de l'esfera sindical, sense descartar promoure un sindicat de treball social, de la mateixa manera que n'hi ha d'altres col·lectius com medicina o infermeria, o sectors, com els d'ensenyament.

Es tracta, en definitiva, d'aprofitar el potencial aglutinador que pot fer el TSCAT, ja que la parcel·lació dels SS en moltes administracions locals dificulta les anàlisis de conjunt i les propostes en clau de sistema.

Per poder desenvolupar aquestes estratègies cal ampliar la Comissió amb noves professionals motivades per col·laborar i sumar, i comptar amb més suport tècnic i de secretaria del mateix Col·legi.

9. Conclusions

Malgrat una certa manca d'informació sobre les membres de la Comissió anteriors a l'any 2019, hem pogut definir-ne un perfil: dona, d'entre 40 i 50 anys, que treballa i viu a Barcelona o rodalia, i que, si té càrregues familiars, les compagina sense dificultats.

Les motivacions principals per participar són la cerca de desenvolupament tècnic i professional, i la defensa dels drets del col·lectiu professional i de les persones ateses.

Tot i l'esforç que implica, la participació a la Comissió compensa, pels aprenentatges que es fan tot compartint experteses, la bona sintonia i el respecte entre totes les participants, el sentiment de pertinença i de valoració i suport mutu. Posar nom als malestars permet gestionar les angoixes i frustracions i reconvertir-les en accions proactives, tot sortint de la queixa reactiva i victimista.

En definitiva, es tracta d'una experiència enriquidora des del punt de vista tant professional com personal, d'apoderament i lideratge, que ajuda a trobar sentit a la professió, tot enfortint la identitat professional.

Per altra banda, la Comissió permet una mirada privilegiada del conjunt dels SSB, necessària davant la parcialització de visions per la gran fragmentació territorial i institucional. Aquesta visió global permet incidir políticament, a partir de l'anàlisi de les polítiques socials, de la publicació de documents, de la lluita per aconseguir canvis legislatius (ILP), o de presència als mitjans de comunicació, entre d'altres.

La incidència política també es veu afavorida quan la relació amb la Junta del TSCAT afavoreix la participació de baix a dalt. Igualment, les expectatives sobre la transformació social que es pot generar des d'una comissió, amb membres que s'hi dediquen voluntàriament, també són clau a l'hora d'aconseguir resultats. Així doncs, una de les lliçons apreses és que accions més acotades i menys ambicioses també poden acabar tenint impactes positius, i evitar la frustració de no aconseguir canvis de gran envergadura.

La Comissió ha desenvolupat una manera de fer, tant pel que fa a la seva coordinació, que ha evolucionat cap a un sistema més col·lectiu, com a través de la diversificació de les fórmules de participació, que permeten aprofitar el talent tenint en compte els interessos i la disponibilitat de les seves membres. Tot plegat ha permès incidir en qüestions de diferent abast, a partir de l'anàlisi i la generació d'argumentaris i discurs, plasmats en diferents documents escrits. Així doncs, malgrat l'esforç que suposa, hem pogut evidenciar el potencial de la producció escrita.

La satisfacció expressada per les informants corrobora la hipòtesi inicial de l'article: la Comissió s'ha consolidat i es manté activa per la capacitat d'anàlisi, de creativitat, de compromís i de suport mutu. Tanmateix, es constata que les dificultats per fidelitzar la col·laboració activa de les participants tenen més a veure amb l'esgotament per la sobrecàrrega de feina que per les càrregues familiars.

Els reptes que es plantegen tenen a veure, d'una banda, amb la diversificació del perfil de participants per combatre la feminització, incorporar persones més joves i diversificar la representació territorial, tot incorporant la mirada dels SSB del món rural. En aquest sentit, l'ús de les eines telemàtiques, el potencial de les quals hem descobert durant la pandèmia, s'ha d'aprofitar per aconseguir la participació de treballadores socials de tots els territoris. Alhora, la Comissió té pendent d'incloure la resta de serveis que integren els SSB, i cercar punts de col·laboració amb el món universitari i amb altres col·legis professionals.

S'assenyala la necessitat d'aprofundir en l'avaluació de l'eficiència i la qualitat dels SSB per millorar aquest sector, tant per a les persones usuàries com per a les professionals. A la vegada, cal millorar en el discurs, amb un bon desplegament d'arguments que sostinguin les propostes, basat en la recerca, la reflexió, la teoria i l'ètica. Per tot plegat es considera que falta més suport administratiu i d'investigació des de la Junta del TSCAT.

L'exercici de relatar l'experiència de la Comissió ens ha fet adonar de la magnitud de la tasca feta, de la qual destaquem, d'una banda, l'anàlisi i el posicionament en relació amb els equips d'atenció social a Catalunya i les condicions de treball dels seus tècnics, que ha conduït a la creació del servei de suport a les professionals davant les agressions. De l'altra, remarquem la incidència en les polítiques de lluita contra la pobresa i de promoció del dret a l'habitatge, amb un paper destacat en la implantació de la renda garantida de ciutadania. Tot i així, es detecta un cert esgotament per les dificultats de fidelitzar més participants actives, per la qual cosa considerem que cal reformular entre totes les membres de la Comissió els àmbits objecte de treball i concretar-los de forma més limitada i realista.

Per altra banda, destaquem els aprenentatges fets tant en organització com en metodologia de treball (més horitzontals que verticals, més col·laboratives que directives, més flexibles i cercadores de la complementarietat que rígides), i els considerem extrapolables a la resta de comissions del TSCAT i a espais similars a la comissió.

En definitiva, escriure aquest article ens ha reforçat en el convenciment que la Comissió ha de continuar endavant en la tasca iniciada, amb la certesa del poder que tenim des de la professió d'influir en la millora de les polítiques socials i de la situació de la població atesa pels SSB, certesa que l'experiència d'aquests deu anys de Comissió ens revela.

Referències bibliogràfiques

- ACORD GOV/28/2014, de 25 de febrer, pel qual es crea el Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària (PIAISS), DOGC núm. 6571 (2014). Salut Integral Barcelona. Recuperat 26 abril 2022, de https://salutintegralbcn.gencat.cat/web/content/30_ambits/atencio-social-i-sanitaria/pla-interdepartamental-d-atencio-in-interaccio-social-i-sanitaria-piaiss/acord_piaiss_2014.pdf
- ACORD GOV/91/2019, de 25 de juny, pel qual es crea el Pla d'atenció integrada social i sanitària (PAISS), DOGC núm. 7906 (2019). Recuperat 26 abril 2022, de <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7906/1751108.pdf>
- Berasaluze Correa, A. (2009). El devenir del Trabajo Social en clave de género. *Zerbitzuan. Revista de Servicios Sociales*, 46, 133-140. Margen. http://www.margen.org/docs/curso61-1/unid05/apunte03_05.pdf
- Boldú Alfonso, M., Casademont Falguera, X., i Ginesta Rey, M. (2020). *Qui governa els serveis socials en el món local*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de https://www.tscat.cat/download/web/2020/octubre/Qui%20governar%20els%20serveis%20socials_IXPremiDolorsArteman_ok.pdf
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. (2000). *Codi deontològic*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de [TSCAT_codi_deontologic.pdf](https://www.tscat.cat/download/web/2000/octubre/Codi%20deontologic.pdf)
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. (2001-2020). *Memòries*. Recuperat 26 abril 2022, de <https://www.tscat.cat/info/mem%20C3%B2ries-0>
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Col·legi Oficial de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, Col·legi Oficial d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya, i Col·legi Oficial de Pedagogs de Catalunya. (2015). *Decàleg de Serveis Socials Bàsics*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de https://www.tscat.cat/download/web/2022/Abril/DEC%20C3%80LEG%20SSB_DEF.pdf
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics. (2015). *Dictamen. Renda Mínima d'Inserció: resposta insuficient*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de https://www.tscat.cat/sites/default/files/dictamen%20RMI_Comissi%C3%B3%20SSB%20TSCAT_nov2014.pdf
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics. (2016). *Dictamen sobre la implantació de la Llei 24/2015, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de <https://www.tscat.cat/download/web/setembre/dictamen24.pdf>

- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Serveis Socials Bàsics. (2017). *Dictamen Habitatge i Treball Social*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de <https://www.tscat.cat/sites/default/files/Dictamen%20HABITATGE%20I%20TREBALL%20SOCIAL.PDF>
- Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya, Comissió de Treball Social Comunitari. (2018). *Dossier de treball núm. 2: Treball Social comunitari a debat: Reflexions i propostes en el context actual*. Recuperat 26 abril 2022, de <https://www.tscat.cat/content/treball-social-comunitari-debat-reflexions-i-propostes-en-el-context-actual>
- Cortés Izquierdo, F. (2014). La potenciació del treball comunitari com a estratègia per reafirmar el compromís social del treball social. *Revista de Treball Social*, 203, 23-35. Revista RTS. <https://www.revistarts.com/article/la-potenciacion-del-treball-comunitari-com-estrategia-reafirmar-el-compromis-social-del>
- Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011, DOGC núm. 5738 (2010). Diputació de Barcelona. Recuperat 26 abril 2022, de https://dibaaps.diba.cat/vnis/temp/CIDO_dogc_2010_10_20101020_10279136.pdf
- Fombuena Valero, J. (2006). La influencia de la dimensión de género en el Trabajo Social. *Cuadernos de Trabajo Social*, 19, 133-154. Universitat Complutense de Madrid. <https://revistas.ucm.es/index.php/CUTS/article/view/CUTS0606110133A/7565>
- Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família. (2015a). *Model de serveis socials bàsics de Catalunya*. DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials. Recuperat 26 abril 2022, de https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/11serveis-socials/model_serveis_socials_basics_catalunya/model_serveis-socials_basics_catalunya.pdf
- Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família. (2015b). *Model de serveis socials bàsics de Catalunya. Desenvolupament del Servei Bàsic d'Atenció Social (SBAS)*. Recuperat 26 abril 2022, de https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/11serveis-socials/model_serveis_socials_basics_catalunya_sbbs/model_serveis-socials_basics_catalunya_sbbs.pdf
- Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2021). *Pla estratègic de serveis socials 2021-2024*. Departament de Drets Socials. Recuperat 26 abril 2022, de https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits-tematics/15serveissocials/pla_estrategic_serveis_socials/Pla_estrategic_serveis_socials_catalunya_NOU/01_Plana_principal/1.-2020-12-29-Pla-estrategic-de-serveis-socials-2021-2024.pdf

- Ginesta, M. (2016). La constitucionalització dels drets socials: una proposta del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. *Revista de Treball Social*, 207, 53-61. Revista RTS. <https://www.revistarts.com/article/la-constitucionalitzacio-dels-drets-socials-una-proposta-del-collegi-oficial-de-treball>
- Ginesta, M. (Coord.), Civit, M., Rivera, J. M., i Rodríguez, A. (2017). *Monogràfic de treball social núm. 13: Dictamen. Els Serveis Socials Bàsics a la província de Barcelona: Situació actual i propostes de millora. Una mirada dels del treball social*. TSCAT. Recuperat 26 abril 2022, de https://www.tscat.cat/download/web/2018/Gener/2017_DictamenSSB_def.PDF
- Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local, BOE núm. 312 § 13756 (2013). Recuperat 26 abril 2022, de <https://www.boe.es/boe/dias/2013/12/30/pdfs/BOE-A-2013-13756.pdf>
- Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la Renda garantida de ciutadania, DOGC núm. 7418. Recuperat 26 abril, de <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7418/1626989.pdf>
- López Detomasi, C., i Espinosa Antón, C. (2013). Rendes de ciutadania. *Revista de Treball Social*, 199, 156-167.
- Pelegri Viaña, X. (2018). Repensant el poder dels professionals del treball social. *Revista de Treball Social*, 212, 31-46. Repositori obert UdL. <https://repositori.udl.cat/bitstream/handle/10459.1/63430/027000.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Santamaria Jordana, C., Garrido Mena, N., de la Torre Boix, M., i López Detomasi, C. (2016). La pobresa limita la llibertat de persones i famílies: El COTSC aposta pel dret a la Renda Garantida de Ciutadania. *Revista de Treball Social*, 207, 82-95. Revista RTS. <https://www.revistarts.com/article/la-pobresa-limita-la-llibertat-de-persones-i-families>